

RM 12/1998: Indberetningsordning vedrørende afgørelser om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention samt domme med vurdering af sagsbehandlingstiden.**1. Indledning**

Ved lov nr. 285 af 29. April 1992 blev Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (herefter EMRK) en del af den danske lovgivning.

I en række straffesager både forud for og efter denne lov har de danske domstole haft lejlighed til at vurdere, om behandlingen af konkrete sager udgjorde en krænkelse af bestemmelserne i EMRK.

Navnlig spørgsmål om sagsbehandlingstiden sammenholdt med kravet i EMRK artikel 6 om ret til en retfærdig rettergang inden en rimelig frist har været forelagt domstolene.

Om Menneskerettighedskonventionens krav til sagsbehandlingstiden henvises til et notat udarbejdet af Justitsministeriets Lovafdeling, der er optrykt som bilag til denne meddelelse. Notatet indgik som et bilag til forslaget til lov nr. 414 af 10. Juni 1997 om ændring af retsplejeloven (Hurtigere behandling af civile sager).

Herudover har domstolene i en række sager, uden direkte at inddrage EMRK artikel 6 i vurderingen, udtalt kritik af sagsbehandlingstiden og ladet denne få betydning for bl.a. sanktionsfastsættelsen.

2. Indberetningsordningen

For at tilvejebringe et overblik over de afgørelser, hvor EMRK er indgået i domstolenes vurdering af en straffesag, og for at få nærmere kendskab til sager, hvor domstolene retter kritik mod sagsbehandlingstiden, fastsættes følgende regler om indberetning af afgørelser:

2.1. Alle domme og kendelser, der indeholder en udtrykkelig vurdering af spørgsmål vedrørende EMRK s betydning for en konkret sag, skal indsendes til rigsadvokaturen. Det gælder både afgørelser, der statuerer krænkelse af konventionen, afgørelser, der afviser, at en krænkelse er sket, og afgørelser, hvor bestemmelser i EMRK i øvrigt er tillagt betydning i forbindelse med sagens behandling. Det er uden betydning, om dommen vedrører artikel 6 eller andre bestemmelser i EMRK, f.eks. artikel 8 om respekt for privatliv m.v. eller artikel 10 om ytringsfrihed.

2.2. Alle domme, der i øvrigt indeholder en udtrykkelig vurdering af sagsbehandlingstiden, herunder lader denne få betydning for sanktionsfastsættelsen eller lignende, skal ligeledes indsendes hertil.

2.3. Landsretsafgørelser indsendes af statsadvokaten og byretsafgørelser indsendes af politimesteren gennem statsadvokaten. Det bedes ved indsendelse af byretsafgørelser anført, om afgørelsen er anket/kæret.

3. Bistand vedrørende spørgsmål om EMRK

Rigsadvokaturen er i besiddelse af et ikke ubetydeligt materiale vedrørende EMRK og forståelsen af konventionsbestemmelserne, bl.a. samtlige trykte afgørelser fra Menneskerettighedsdomstolen. Dette materiale vil blive suppleret som følge af indberetningsordningen efter pkt. 2.

Politikredsene og statsadvokaturerne kan derfor rette henvendelse til Rigsadvokaturen med henblik på generel vejledning om EMRK, herunder om domspraksis m.v.

Rigsadvokaten, den 4. november 1998

Henning Fode

Bilag

Menneskerettighedskonventionens krav til domstolenes sagsbehandlingstid

1. Indledning

En stor del af de klagesager, der indbringes for Den Europæiske Menneskerettighedskommission (herunder Kommissionen), vedrører påståede krænkelse af artikel 6, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (herefter EMRK). Efter artikel 6 har enhver ret til en retfærdig rettergang inden en rimelig frist (reasonable time). En medlemsstat krænker således EMRK, såfremt de nationale domstoles sagsbehandlingstid for civile sager efter straffesager bliver for lang.

Af de domme, der indtil videre er afsagt af Den Europæiske menneskerettighedsdomstol (herefter Domstolen), vedrører ca. 30 pct. helt eller delvis for lang sagsbehandlingstid (se note 1 sidst i notatet), og tallet er højere for så vidt angår Kommissionen og Ministerkomitéen. Af de danske klagesager, der for tiden verserer for Kommissionen, vedrører 6 ud af 7 sager for lang sagsbehandlingstid ved danske domstole². Uanset at disse sager for menneskerettighedsorganerne fordeler sig forskelligt på de enkelte medlemslande, synes det generelt at være et problem for Europarådets medlemslande, herunder også Danmark, at sagsbehandlingstiden ved de nationale domstole ofte er for lang.

Når sagsbehandlingstiden er blevet for lang, har nationale domstole efter konventionspraksis imidlertid en vis mulighed for at rette op på den skete krænkelse, hvad enten sagen er under behandling eller er afsluttet.

I det følgende redegøres kort for konventionens krav om ret til retfærdig rettergang inden en rimelig frist, herunder konventionsorganernes praksis (afsnit 2). Derudover redegøres for nationale domstoles pligt til ex officio at påse, at behandlingen af retssager fremmes med den fornødne hurtighed (afsnit 3). Endvidere beskrives praksis om fortabelse af offerstatus (afsnit 4). Endelig redegøres for nationale domstoles mulighed for at medvirke til at råde bod på skete krænkelse, således at eventuelle klagesager ikke længere vil kunne behandles af konventionsorganerne (afsnit 5).

2. Artikel 6, stk. 1, i EMRK

Efter artikel 6, stk. 1, i EMRK har enhver ret til en retfærdig rettergang inden en rimelig frist (reasonable time), når der skal træffes afgørelse enten i en strid om hans borgerlige rettigheder og forpligtelser eller angående en mod ham rettet anklage for en forbrydelse.

Ved vurderingen af, om der foreligger en krænkelse af bestemmelsen, fastlægger konventionsorganerne først den periode, der er relevant for bedømmelsen. Det vil sige: hvornår sagsbehandlingen startede og sluttede (afsnit 2.1). Herefter vurderes det, om denne periode i lyset af de kriterier, der er udviklet i konventionsorganernes praksis kan anses for at være en rimelig frist (afsnit 2.2).

2.1. I civile sager begynder den relevante periode som udgangspunkt at løbe fra tidspunktet for sagsanlægget³. I visse tilfælde kan en administrativ sagsbehandling være en nødvendig forudsætning for et efterfølgende civilt søgsmål. I sådanne tilfælde kan fristen begynde at løbe allerede fra den forudgående administrative sagsbehandling, herunder fremsættelsen af et krav over for det offentlige⁴.

I straffesager begynder den relevante periode at løbe fra det tidspunkt, hvor vedkommende "is charged"⁵. Der er tale om et selvstændigt konventionsbegreb, der efter praksis kan defineres som en officiel tilkendegivelse eller meddelelse fra en dertil kompetent myndighed overfor et individ, der indeholder en påstand eller beskyldning om, at vedkommende har begået en kriminel handling eller undladelse. I visse tilfælde kan begrebet endvidere omfatte andre foranstaltninger, der på anden måde indeholder en sådan beskyldning og på lignende måde påvirker den mistænkte situation i en ikke ubetydelig grad⁶. I forhold til dansk ret vil fristen således i hvert fald begynde at løbe fra det tidspunkt, hvor der rejses tiltale mod en person, men meget vel fra et tidligere tidspunkt. Fristen vil således almindeligvis begynde at løbe fra det tidspunkt, hvor der rejses sigtelse mod en person. Hvis en person anholdes, fængsles og efterfølgende tiltales, vil fristen skulle regnes fra anholdelsestidspunktet⁷.

Hvad enten der er tale om civile sager eller straffesager, anses den relevante periode som udgangspunkt for at slutte på det tidspunkt, hvor den (sidste) retlige afgørelse er endelig⁸. Dette vil eksempelvis være tidspunktet for afsigelse af dom i ankeinstansen. Hvis der efter endelig dom indgives ansøgning om procesbevilling til at anke eller kære, vil den tid der medgår, inden et afslag meddeles, skulle medregnes⁹. I mange klagesager om for lang sagsbehandlingstid ved de danske domstole vil den for bedømmelsen af artikel 6 relevante periode endnu ikke være afsluttet, jf. dog nedenfor under afsnit 5.2. Der vil således kunne opstå tilfælde, hvor en domstol behandler en sag, der har været under behandling i så lang tid, at det kan give anledning til tvivl, om den foreløbige sagsbehandlingstid er forenelig med konventionens krav¹⁰.

2.2. Ved vurderingen af, om en sagsbehandlingstid er i overensstemmelse med kravet om retten til en afgørelse inden en rimelig frist (reasonable time), foretager konventionsorganerne en helt konkret vurdering af hver enkelt sag. Det er ikke muligt at fastsætte nogen absolut grænse for, hvor lang eller kort en sagsbehandlingstid må være. Konventionsorganerne har imidlertid i praksis udviklet nogle kriterier, der indgår ved vurderingen af, om kravet om "rimelig frist" er overholdt¹¹.

Ved vurderingen af, om en "rimelig frist" er overskredet, lægges der vægt på sagens kompleksitet. En kompliceret sag kan begrunde en længere sagsbehandlingstid. Ved en sags kompleksitet forstås en sags faktiske, retlige og processuelle problemer.

Derudover lægges der vægt på sagens betydning for den person, der har indgivet klage til Kommissionen. Visse sagstyper kan således nødvendiggøre en særlig hurtig behandling. Nogle sagstyper kræver, at de nationale myndigheder udviser særlig omhu. Som eksempel på sådanne sager kan nævnes forældres søgsmål vedrørende børn anbragt uden for hjemmet eller uheldeligt syge personers erstatningssøgsmål.

Ved vurdering lægges endvidere vægt på parternes adfærd. I civile sager vil dette navnlig omfatte sagsøger og sagsøgte, mens det i straffesager navnlig omfatter tiltalte og anklagemyndigheden.

Den adfærd, der udvises af offentlige myndigheder, der optræder som parter i civile sager, og anklagemyndigheden i straffesager, indgår mest naturligt ved vurderingen af det fjerde moment, nemlig de kompetente myndigheders adfærd.

De kompetente myndigheders adfærd omfatter navnlig en vurdering af de judicielle myndigheder og andre myndigheder, der er involveret i processen, herunder anklagemyndigheden og en offentlig myndighed, der er part i en civil sag. De kompetente myndigheder kan ligeledes omfatte regering og lovgiver. Som eksempel på offentlige myndigheder, der er involverede i processen, kan nævnes offentlige myndigheder, der inddrages i form af høring m.m. Retslægerådets eller Kriminalforsorgens sagsbehandling vil derfor også kunne indgå i vurderingen, hvis der foretages høring af disse i forbindelse med en straffesag.

Ved vurderingen af de kompetente myndigheders adfærd foretages en vurdering af de enkelte stadier af sagsbehandlingen. Som eksempel på sådanne perioder kan nævnes perioden forud for sagsanlæg, herunder politiets efterforskning, berammelsestider, sagsforberedelsen, udsættelser, den tid der medgår til udarbejdelse af rettens afgørelse m.m. Der vil navnlig blive lagt vægt på, om der er såkaldte "døde perioder", d.v.s. perioder, hvor der ikke foreligger nogen forklaring på, hvad der er foregået.

Ud over at foretage en vurdering af sagens kompleksitet, sagens betydning, parternes adfærd og de kompetente myndigheders adfærd foretages en samlet vurdering af hele processen. Der foreligger ikke en krænkelse efter artikel 6, blot fordi en sag er forsinket, og denne forsinkelse kunne være undgået og kan henregnes til staten. Det er alle sagens omstændigheder, der også ud fra en samlet vurdering skal være tilstrækkelig alvorlige.

I sager om for lang sagsbehandlingstid ved domstolene er det staten, der har forklaringsbyrden. Det er afgørende, om forsinkelsen kan tilskrives staten, idet kun sådanne forsinkelser kan føre til, at konventionsorganerne finder, at kravet om en "rimelig frist" ikke er overholdt¹².

3. Dommerens pligter ex officio

Efter konventionspraksis har de nationale domstole en selvstændig pligt til at sikre, at sager fremmes med den fornødne hurtighed. Uanset at den danske retspleje i civile sager bygger på et forhandlingsprincip, har domstolene således en selvstændig pligt til ex officio at påse, at enhver sag fremmes med den fornødne hurtighed.

Parternes handlemåde fritager ikke nationale domstole fra pligten til at sikre en sagsbehandling inden en "rimelig frist"¹³. Uanset om den anden part tiltræder en begæring om udsættelse eller blot undlader at protestere, vil domstolene have en selvstændig pligt til at sikre, at sagen fremmes med fornøden hurtighed¹⁴. Denne selvstændige pligt kan indebære, at det kan være nødvendigt i visse tilfælde at nægte at udsætte en sag¹⁵.

I denne forbindelse skal man være opmærksom på, at ressourcemangel ved domstolene, herunder behovet for flere dommere, og et stort antal sager ikke er forhold, der efter konventionsorganernes praksis generelt kan begrunde en lempelse af konventionens krav.

I praksis er det således blevet fastslået, at konventionen pålægger medlemsstaterne en pligt til at organisere deres retssystemer på en sådan måde, at domstolene er i stand til at leve op til kravene i artikel 6, stk. 1, herunder kravet om retten til en rettergang inden en rimelig frist. En midlertidig ophobning af sager medfører imidlertid ikke ansvar for en medlemsstat, forudsat at staten med den fornødne hurtighed træffer de nødvendige foranstaltninger for at imødekomme en sådan ekstraordinær situation¹⁶.

Ressourcemangel m.v. vil således almindeligvis ikke kunne fritage domstolene fra deres selvstændige pligt til at medvirke til, at sagerne bliver fremmet med den fornødne hurtighed.

4. Fortabelse af offerstatus

Efter EMRK artikel 25, stk. 1, kan Kommissionen modtage klager fra enhver person, en ikkestatslig organisation eller en gruppe af enkeltpersoner, der hævder at være blevet krænkede af en medlemsstat i en af de rettigheder eller friheder, der er anerkendt i konventionen eller tillægsprotokollerne. En part i en civil sag eller en tiltalt i en straffesag, der ikke er afsluttet inden en rimelig frist, vil derfor kunne indgive klage til Kommissionen over den for lange sagsbehandlingstid.

Det følger imidlertid af Kommissionens og Domstolens faste praksis, at en klager, der har været offer for en krænkelse, under visse betingelser kan miste status af offer ("victim"), når vedkommende medlemsstat råder bod på den skete krænkelse.

Denne praksis skal ses i lyset af princippet om udtømmelse af nationale retsmidler eller oprejsning ved de nationale myndigheder (the rule of local redress). Det følger af EMRK artikel 26, at Kommissionen kun må antage en sag til behandling, når alle nationale retsmidler er blevet udtømt i overensstemmelse med de af folkeretten almindeligt anerkendte regler. Bestemmelsen er udtryk for et princip om, at en medlemsstat skal have mulighed for selv at råde bod på en krænkelse af konventionen, der måtte have fundet sted. Konventionens kontrolsystem kan således først bringes i anvendelse, når en medlemsstat ikke selv råder bod på skete krænkelse. Konventionen har subsidiær karakter¹⁷.

Når vedkommende nationale myndigheder udtrykkeligt eller indirekte anerkende en krænkelse af konventionen og råder bod herpå, kan en person som følge heraf ikke længere anses for at være offer for en krænkelse¹⁸. I sager vedrørende for lang sagsbehandlingstid kan en person således miste sin status af offer, når vedkommende nationale myndighed enten udtrykkeligt eller indirekte har anerkendt den påståede krænkelse af konventionen, og om nødvendigt har rådet bod på den

skete krænkelse. Kun når disse to betingelser er opfyldt, udelukker konventionens subsidiære kontrolmekanisme, at klagen undergives behandling¹⁹.

Da konventionen gælder for Danmark og således er bindende for offentlige myndigheder, herunder domstolene, og da konventionen er inkorporeret i dansk ret²⁰, er domstolene forpligtet til at medvirke til at undgå, at overtrædelser af konventionen finder sted, herunder at behandlingen af en retssag ikke sker inden en rimelig frist. Det må endvidere antages, at domstolene i det omfang, der er mulighed herfor, bør medvirke til at råde bod på skete krænkelse, jf. ovenfor om "the rule of local redress."

I det omfang, en domstol behandler en sag, der er uafsluttet, men har været under behandling i så lang tid, at der må antages at foreligge en krænkelse af artikel 6, stk. 1, eller i tilfælde, hvor domstolene kommer til at behandle en sag vedrørende en afsluttet proces, der er i strid med tidskravet i artikel 6, stk. 121, må det derfor antages, at domstolene bør forsøge at råde bod på den skete krænkelse i det omfang, der er mulighed herfor.

Det er som nævnt en betingelse for at kunne indgive klage til Kommissionen, at vedkommende hævder at være blevet krænkelse, jf. artikel 25, stk. 1. Såfremt en person indgiver klage til Kommissionen over en for lang sagsbehandlingstid, vil klagen blive afvist efter artikel 27, stk. 2, jf. artikel 25, stk. 1, såfremt der, forud for indgivelsen af klagen, er blevet rådet bod på den påståede krænkelse, og de anførte betingelser er opfyldte²².

Det vil endvidere være muligt at råde bod på en sket krænkelse, efter at en klage er indgivet til Kommissionen. En person, der indgiver klage til Kommissionen, skal således ikke alene være "offer" på tidspunktet for klagens indgivelse, men skal bevare denne status under Kommissionens efterfølgende behandling af klagesagen. Hvis der således, efter at der er indgivet klage, men inden Kommissionen har taget stilling til sagens realitet, rådes bod på den skete krænkelse, og de ovenfor anførte betingelser er opfyldt, vil Kommissionen slutte behandlingen af sagen²³.

Betingelsen i artikel 25, hvorefter en klager skal være offer, er således relevant under hele processen.

De måder, hvorpå nationale domstole kan medvirke til at råde bod på en sket krænkelse, vil blive gennemgået nedenfor i afsnit 5.

5. Praktiske muligheder for at råde bod på skete krænkelse

5.1. De nationale domstoles muligheder for at råde bod på krænkelse som følge af for lang sagsbehandlingstid er betydelig større i straffesager end i civile sager.

I civile sager er de nationale domstoles opgave navnlig at medvirke til at sikre, at behandlingen af en retssag fremmes med den fornødne hurtighed, således at tvisten kan blive afgjort inden for en rimelig frist. I et vist omfang kan der dog være mulighed for at medvirke til, at der rådes bod på en krænkelse, når den ene part i en civil sag er en offentlig myndighed, der ligeledes er pligtig at overholde konventionen. Hvis en tvist mellem en borger og en offentlig myndighed har været under behandling ved domstolene i så lang tid, at der må antages at foreligge en krænkelse af artikel 6, stk. 1, vil der være mulighed for, hvis der opnås forlig i sagen, jf. retsplejelovens § 268, at forsøge at påvirke indholdet af forliget på en sådan måde, at dette direkte eller indirekte indeholder en

erkendelse af den for lange sagsbehandlingstid, ligesom den erkendte krænkelse skal komme til udtryk i forligets indhold.

Til illustration kan nævnes klagesag nr. 9320/8124, der vedrører en civil sag mellem en privat person og en offentlig myndighed. Efter at den private part havde indgivet klage til Kommissionen, blev der indgået forlig mellem parterne i den nationale sag, og forligets indhold var favorabelt for klager, således at han nåede en retsstilling, der var mere gunstig, end klager ellers ville have haft, ligesom der var taget hensyn til den for lange sagsbehandlingstid. Dette bevirkede, at klager ikke længere kunne anses for offer.

5.2. I tilfælde, hvor en person, der har været tiltalt i en straffesag, ender med at blive frifundet, kan der i visse tilfælde blive rejst krav om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a. Hvis den straffesag, der endte med frifindelse, har varet så lang tid, at sagsbehandlingen må anses for at udgøre en krænkelse af artikel 6, stk. 1, kan nationale domstole komme i en situation, hvor de skal tage stilling til et erstatningskrav, der omfatter en proces, der har været i strid med konventionens krav om en retfærdig rettergang inden en rimelig frist. I sådanne tilfælde til domstolene have mulighed for at råde bod på den skete krænkelse i forbindelse med tilkendelse af erstatning.

I en klagesag vedrørende Danmark²⁵ var der rejst tiltale mod en advokat for blandt andet underslæb. Advokaten blev dømt i byretten, men frifundet i landsretten. Efter frifindelsen fremsatte advokaten krav om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a, ligesom advokaten indgav klage til Kommissionen. Under ankebehandlingen af erstatningskravet lagde landsretten ved erstatningsudmålingen blandt andet vægt på, at den tid, der var medgået til sagens behandling, ikke kunne anses for forenelig med kravet om en retfærdig rettergang inden en rimelig frist, ligesom der var tale om en særlig alvorlig sigtelse for en advokat. Blandt andet under henvisning hertil blev erstatningen forhøjet²⁶. Under henvisning hertil fandt Kommissionen, at der på nationalt plan var rådet tilstrækkelig bod på den påståede krænkelse, og behandlingen af klagesagen blev derfor afsluttet.

Såfremt der foreligger en krænkelse af artikel 6, stk. 1, vil danske domstole derfor i sådanne tilfælde kunne råde bod på den skete krænkelse, hvis domstolene i præmisserne i den dom, hvor der tages stilling til erstatningskravet, udtrykkeligt eller indirekte anerkender, at der foreligger en krænkelse, og lader dette indgå som et moment ved udmålingen af erstatningen.

5.3. I tilfælde, hvor der sker domfældelse af en tiltalt i en straffesag, der ikke er blevet afgjort inden en rimelig frist, kan nationale domstole råde bod på den skete krænkelse ved i præmisserne udtrykkeligt eller indirekte at erkende, at sagsbehandlingstiden har været i strid med konventionens krav, samt lade dette indgå som en formildende omstændighed ved straffastsættelsen.

Som eksempel herpå kan nævnes, at den for lange sagsbehandlingstid efter omstændighederne kan føre til anvendelse af betinget straf, uanset at straffen efter praksis burde være en ubetinget sanktion²⁷, eller at der i øvrigt sker en nedsættelse af straffen²⁸.

Undladelse af at udvise en domfældt i tilfælde, hvor udvisning ellers ville komme på tale, vil ligeledes kunne være en måde, hvorpå der rådes bod på en krænkelse²⁹. Undladt rettighedsfrakendelse vil endvidere kunne komme på tale³⁰. Endelig vil man kunne forestille sig, at en tiltalt, der dømmes for et strafbart forhold, helt eller delvis fritages for at betale sagens omkostninger under henvisning til den for lange sagsbehandlingstid³¹.

5.4. Det vil endelig kunne komme på tale at opgive strafforfølgingen i tilfælde, hvor en straffesag endnu ikke er afsluttet, og hvor sagsbehandlingstiden allerede har været for lang, eller hvor sagsbehandlingstiden, hvis straffesagen fremmes, vil ende med at være i strid med konventionens krav³². Denne vurdering vil almindeligvis tilkomme anklagemyndigheden.

Som et eksempel herpå kan nævnes tilfælde, hvor en frifindende dom ankes af anklagemyndigheden, eller en domfældelse ankes af tiltalte. Foreligger der særligt graverende omstændigheder, kan domstolene, hvis anklagemyndigheden ikke af egen drift finder anledning hertil, henstille til anklagemyndigheden, at strafforfølgingen opgives, forudsat af kriminalitetens art ikke taler afgørende herimod.

5.5. Uanset hvilken af de ovenfor anførte kompensationsmetoder der påtænkes anvendt, vil det som nævnt være afgørende, at dommen med tilstrækkelig klarhed afspejler en anerkendelse af den for lange sagsbehandlingstid, ligesom de fordele, som den krænkede opnår som følge heraf, skal fastsættes konkret i forhold til den skete krænkelse.

Der kan navnlig være grund til at pege på, at det er vigtigt, at præmisserne klart angiver, at vedkommende opnår en retsstilling, der er mere favorabel end den, vedkommende ellers ville have haft. Kun i sådanne tilfælde vil det være muligt for menneskerettighedsorganerne at påse, at betingelserne for fortabelse af offerstatus er opfyldt, nemlig at der foreligger en udtrykkelig anerkendelse af krænkelsen, og at den skete krænkelse om nødvendigt redresseres, hvad enten dette sker ved hjælp af økonomiske midler eller på anden vis.

I en dansk klagesag³³ var en person tiltalt for og efterfølgende dømt for skattesvig efter straffelovens § 289. Ved udmålingen af frihedsstraffen lagde byretten udtrykkeligt vægt på den lange sagsbehandlingstid som en formildende omstændighed. Landsretten fandt fængselsstraffen passende uden nærmere begrundelse. Herefter og da landsretten udtrykkeligt anførte, at den ikke fandt grundlag for at fravige almindelige principper for beregning af tillægsbøden, fandt Kommissionen ikke, at der forelå nogen erkendelse af overtrædelsen eller nogen lempelse af straffen. I den konkrete sag synes det nærliggende at antage, at der rent faktisk var tale om en lempelse af fængselsstraffen, men dette bevirkede ikke, at domfældte ikke længere var klageberettiget, da betingelserne for fortabelse af offerstatus ikke var opfyldt. Sagen illustrerer vigtigheden af, at man udtrykkeligt tager stilling til spørgsmålet om den for lange sagsbehandlingstid i dommens præmisser.

6. Sammenfatning

Domstolene har pligt til ex officio at påse, at behandlingen af retssager fremmes med den fornødne hurtighed, således at sager bliver afgjort inden en rimelig frist, jf. artikel 6, stk. 1, i EMRK.

Endvidere kan domstolene aktivt medvirke til at råde bod på skete krænkelse af retten til en rettergang inden en rimelig frist. I tilfælde, hvor der sker domfældelse af en tiltalt i en straffesag, der ikke er blevet afgjort inden en rimelig frist, kan domstolene således i præmisserne udtrykkeligt angive, at sagsbehandlingstiden har været i strid med konventionens krav, samt lade dette indgå som en formildende omstændighed ved straffastsættelsen m.v.